

Зробіть собі послугу та прочитайте цю книжку. Це пожива для душі — така спокійна, така прониклива і водночас сповнена відгомонам і відлуннями.

Крістін Вестерман, WDR

Чудовий автор змінює нас своєю величною книгою.

Ельке Гайденрайх, Frankfurter Allgemeine Zeitung

Тепер він досяг успіху в написанні книжки, котру можна вважати найзворушливішою та найболючішою історією з усього написаного протягом дуже довгого часу.

Крістоф Шредер, taz

Кожен відтінок, кожне слово, кожне речення — усе знаходиться на своєму місці. Надзвичайне досягнення для книжки такого невеликого обсягу.

Ельмар Крекелер, Die Welt

РОБЕРТ ЗІТАЛЕР
ЦІЛЕ ЖИТТЯ

Харків

Vivat
PUBLISHING

2017

УДК 821.112.2
ББК 84(4Нім)
3-59

Перекладено за виданням:
Seethaler R. Ein ganzes Leben / Robert Seethaler. —
Berlin : Hanser, 2014. — 160 S.

Переклад з німецької *Єлени Даскал*

Дизайнер обкладинки *Віталій Котенджу*

Зіталер Р.

3-59 Ціле життя / Роберт Зіталер ; пер. з нім. Є. Даскал. —
Х. : Віват, 2017. — 160 с.
ISBN 978-617-690-733-6 (укр.)
ISBN 978-3-446-24645-4 (нім.)

Ця книжка — про життя. Вірніше, про волю до життя. Герой від самого дитинства переборює труднощі, на його долю випадає Друга світова війна, його світ зруйнований, проте він не втрачає людяності та здатності бачити навколишню красу. Живе просто та природно. І ціле життя — кохає. А крім Андреаса Еггера, у романі є ще один головний герой — це велика природа, могутня, велична, прекрасна.

УДК 821.112.2
ББК 84(4Нім)

© Hanser Berlin im Carl Hanser
Verlag München, 2014

ISBN 978-617-690-733-6 (укр.)
ISBN 978-3-446-24645-4 (нім.)

© ТОВ «Видавництво "Віват"», ви-
дання українською мовою, 2017

Одного лютого ранку тисяча дев'ятсот тридцять третього року Андреас Еггер підняв із наскрізь промоклого, смердючого чимось кислим сінника помираючого чоловіка, щоб пронести його до села понад три кілометри вкритими товстим шаром снігу гірськими стежинами. Йоганнес Калішка ціле життя випасав кіз, через що жителі долини називали його не інакше як Рогатим Гансом.

Зазираючи до Рогатого Ганса Андреаса змусило дивне передчуття. Він знайшов чоловіка скоцюрбленим під цілою купою старих козячих шкір за давно вже охололою грубкою. Від блідого, наче полотно, пастуха залишилися майже самі кістки, і він витріщався на Еггера крізь темряву. Андреас одразу зрозумів, що смерть уже стоїть у чоловіка за плечима. Він підняв його обома руками, неначе дитину, й обережно посадив на вислані сухим мохом заплічні ноші, котрі Рогатий Ганс усе життя тягав за спиною, збираючи в них

хмиз або вмостивши туди поранених кіз. Андреас обв'язав чоловіка мотузкою для худоби, припнув її до каркасу й затягнув вузли так міцно, що шворка аж уп'ялася в деревину. У відповідь на питання, чи боляче йому, Рогатий Ганс лише похитав головою та скривив губи в усмішці. Еггер знав, що він бреше.

Перші тижні нового року видалися надзвичайно теплими. Сніг у долинах розтанув, і в селі постійно чулося крапання й плюскіт талої води. Проте в останні кілька днів знову похолоднішало, з неба посипав нескінченний густий сніг і заховав усе довкола під своєю всюдисущою білизою. Усе живе і навіть кожен звук здавалися білими. Перші кілька сотень метрів Еггер не розмовляв із чоловіком, який тремтів у нього за плечима. Він і так мав чим зайнятися: мусив стежити за шляхом, що вигинався перед ним мовчазним гірським серпантинном. Мела хуртовина, й обриси дороги лишалося лише вгадувати. Час від часу він зауважував, що Рогатий Ганс поворушився. «Давай-но ще помри мені тут», — кинув через плече, не сподіваючись на відповідь. Минуло майже півгодини, у вухах лунало лише власне важке дихання, аж раптом ззаду донеслося:

— Померти було б не найгірше.

— Та тільки не в мене на горбі! — відізвався Еггер і зупинився, щоб приладнати на місце шкіряний ремінь на плечі. Якусь мить він прислухався до мовчазного снігу. Довкола панувала суцільна тиша. Мовчали гори, які він так добре знав. Утім, вони досі могли наповнити його серце страхом. — На моєму горбі зась, — повторив він і рушив далі. За кожним поворотом здавалося, що сніг валить дедалі густіше, такий він був непроглядний, м'який і безшумний. Рогатий Ганс ворухився щоразу рідше, поки зовсім не припинив, і Еггер уже подумував про найгірше.

— Ти вже помер? — поцікавився він.

— Ще ні, ти, кульгавий чортяко, — донеслося у відповідь навдивовижу чітко.

— Я тільки припустив. До села мусиш протриматися, а там роби що хочеш.

— А якщо я не хочу триматися до села?

— Мусиш! — відрубав Еггер. Тепер йому здавалося, що вони вже вдосталь набазікалися, і наступні півгодини минули в тиші.

Коли до села навпростець залишалося триста метрів, на висоті Скелі Шулік, де, наче горбаті гноми, похилилися перші сосни, Еггер збочив

зі стежки, зашпортався, гепнувся на дупу та з'їхав косогором на двадцять метрів нижче, аж поки не зачепився за кругляк майже з людину завбільшки. У скелястому затінку було безвітряно, здавалося, сніг падав тут повільніше й тихіше. Еггер сидів, злегка обіпершись спиною на ноші. Він відчув різкий, але стерпний біль у лівому коліні. Добре, що нога взагалі залишилася цілою. Рогатий Ганс якусь мить зовсім не ворушився, а потім несподівано почав кахикати та на додачу ще й теревенити своїм захриплим і таким тихим голосом, що годі було щось розчутти.

— Де ти волів би лежати, Андреасе Еггер?

— Га?

— У якій землі ти хотів би бути похований?

— Не зна, — буркнув Еггер. Він ніколи про таке не замислювався та й узагалі вважав, що немає сенсу гаяти час і думки на такі речі. — Земля є земля і, де б ти не лежав, залишається однаковою.

— Може, вона й залишається однаковою, та й усе на світі стане таким зрештою, — пролунав шепіт Рогатого Ганса, — але настане Холод. Холод, котрий пройматиме до кісток. Він зжере твою душу.

— І душу теж? — перепитав Еггер, раптом відчувши, як поза шкірою пішов мороз.

— Насамперед душу! — виголосив Рогатий Ганс. Він витягнув шию над заплічними ношами так далеко, як тільки спромігся, і витріщався на стіну з туману і падаючого снігу. — Душу, і кістки, і дух, і все інше, у що людина вірила і що цінувала ціле життя. Усе пожере нескінченний Холод. Так було написано, і так я це чув. Смерть народжує нове життя, кажуть люди. Але вони дурніші за найдурнішу косулю. А я кажу так: смерть узагалі нічого не народжує! Смерть — справжня Холодна Пані.

— Справжня що?

— Холодна Пані, — повторив Рогатий Ганс. — Вона йде горами й крадеться долинами. Приходить, коли хоче, і бере те, чого потребує. Вона не має ані обличчя, ані голосу. Холодна Пані приходить, бере та йде геть. Ось і все. Хапає тебе, проходячи повз, забирає із собою та запроторює до першої-ліпшої дірки. І серед останнього клаптика неба, який ти побачиш перш ніж нарешті заснути навіки, знову з'являється вона і дмухає на тебе. Тоді тобі зостається сама лише Темрява. І Холод.

Еггер зиркнув на засніжене небо і на мить злякався, що щось може там з'явитися і дмухнути йому просто в лице.

— Ісусе, — процідив він крізь зуби, — кепські справи.

— Так, це кепсько, — погодився Рогатий Ганс згрубілим від страху голосом. Обидва чоловіки більше не ворушилися. Крізь тишу долинув ледь чутний спів вітру, що виринув із-за стрімчака й гнав поперед себе тоненький сніжний стяг. Еґґер раптово відчув якийсь рух і вже наступної секунди беркицьнувся назад, упавши спиною на землю. Якимось чином Рогатому Гансові вдалося послабити вузли й блискавично швидко вибратися з нош. Тепер він стояв, висхий у своєму лахмітті, й хитався від вітру. Андреас знову здригнувся.

— Негайно залазь назад, — попередив він, — бо знову щось підчепиш.

Рогатий Ганс застиг, витягнувши вперед шию. Якусь мить Еґґерові здавалося, що чоловік прислухається до слів, які вже проковтнув сніг. Потім пастух повернувся й побіг великими стрибками в напрямку гір. Андреас скочив на ноги, послизнувся ї, лаючись, знову гепнувся на дупу. Уперся обома руками в землю та зіп'явся на ноги.

— Повернись! — крикнув він услід пастухові, котрий кинувся навтьоки з неймовірною швидкістю. Але Рогатий Ганс його більше не чув.

Еґґер скинув із плеча ремінь, дозволивши ношам упасти на землю, і побіг за втікачем. Уже за кілька метрів йому, захеканому, довелося зупинитися — схил у цьому місці був занадто пологим, і він із кожним кроком провалювався в сніг аж по стегна. Сухорлява постать перед ним стрімко зменшувалася, аж поки нарешті не розчинилася остаточно в непроникно-білій хуртовині. Еґґер склав рупором руки біля рота й закричав на все горло:

— Стій, ти, дурний псе! Ще нікому не вдалося втекти від смерті.

Усе марно — Рогатий Ганс зник.

Андреас Еґґер спустився кілька останніх метрів до села, щоб зазирнути до заїзного двору «У золотої сарни» й зігріти свою глибоко перестрашену душу мисочкою шкварок і келишком домашньої трав'яної настоянки. Він знайшов собі місце просто біля старої кахельної грубки, поклав руки на стіл і прислухався, як повільно починає текти до пальців тепла кров. Дверцята грубки були відчинені, всередині потріскував вогонь. На якусь коротку хвилю чоловікові здалося, що він упізнав у полум'ї лице пастуха — той нерухомо витріщався у відповідь. Андреас хутко